

Terezija Traven

Srečanje v Dobrniču po štirih desetletjih

Še vedno smo zagnane

»Po skoraj štiridesetih letih svobode nas je srečanje v Dobrniču globoko presunilo. Spet so oživel spomini na tiste hude, a vendar lepe čase. Takrat je še nekaj veljalo pravo prijateljstvo, tovarištvo, solidarnost in poštenje. Takrat ni bilo nič nenavadnega, če so ti prestradani otroci ponudili zadnji kosček kruha,« je zapisala ena izmed delegatk prvega kongresa Slovenske protifašistične ženske zveze v spominsko knjigo.

V Dobrniču je bilo v nedeljo 16. oktobra skoraj tako kot pred štiridesetimi leti, ko je bil v tej vasi prvi kongres SPŽŽ. Domačini in domačinke iz vseh okoliških vasi so pekli kruh, domače pecivo in se nadvse potrudili, da so se delegatke tam tako dobro počutile, kot so se še med vojno vihro. In nihče ni za ta svoj prispevek zahteval plačila. Naj še povem, da so s prispevki delovnih organizacij in z veliko zagnanostjo krajevne skupnosti Dobrnič obnovili dvorano v prosvetnem domu, pa tudi spominsko sobo SPŽŽ.

Delegatke so prišle z vseh koncev Slovenije, tudi iz zamejstva. Od 180 delegatk jih je

prišlo 100. Nekaj jih je ostalo doma zaradi bolezni, nekaj jih je že pred koncem vojne pobil okupator, mnogo pa jih je umrlo že takoj po osvoboditvi. Pa tudi štiri desetletja so naredila svoje. V Dobrnič so se pripeljale tudi naslednice prvih delegatk — družbenopolitične delavke na terenu, ki se danes seveda ne borijo proti okupatorju, pač pa za boljše življenje nas vseh.

Dve delegatki prvega kongresa SPŽŽ, ki sta Šiškarici, smo vprašali, kaj jima ta srečanja pomenijo in kako je bilo tedaj, ko so se pripravljale na kongres.

Marija Humar

TUDI KAKŠNA SOLZA SE UTRNE

Terezija Traven je profesorica zgodovine in je zaposlena na Inštitutu za zgodovino delavskega gibanja. To pomeni, da se tudi poklicno ukvarja s preteklostjo, še posebej z ženskim gibanjem pred, med in po vojni. Med vojno je bila članica SPŽŽ v Beli krajini, kjer je delovala kot aktivistka. Bila je tudi sekretarka AFŽ v Starem trgu ob Kolpi.

»Prvi kongres Slovenske protifašistične ženske zveze je bil res nekaj veličastnega. Prvič v zgodovini so na govorniškem odru stale kmetice, delavke, gospodinje in intelektualke. Čutile so, da prvič z ramo ob rami z možmi bijejo boj za svobodo, za boljše življenje. Čeprav so med vojno mnoge zelo trpele, saj so jim okupatorji požgali domove, jih izselili, pregnali v taborišča, pobili može, brate, sestre, matere, očete, sinove in hčere, niso klonile, ampak so vse pozivale na boj,« se je spominjala Terezija Traven.

»Današnja srečanja so prisrčna. Vesele smo, da smo še vedno pri močeh, da se še vedno borimo za boljše življenje mladih rodov. Seveda pa se utrne tudi marsikatera solza, ko se odpre bolečina ob spominu na tiste hude čase,« je sklenila.

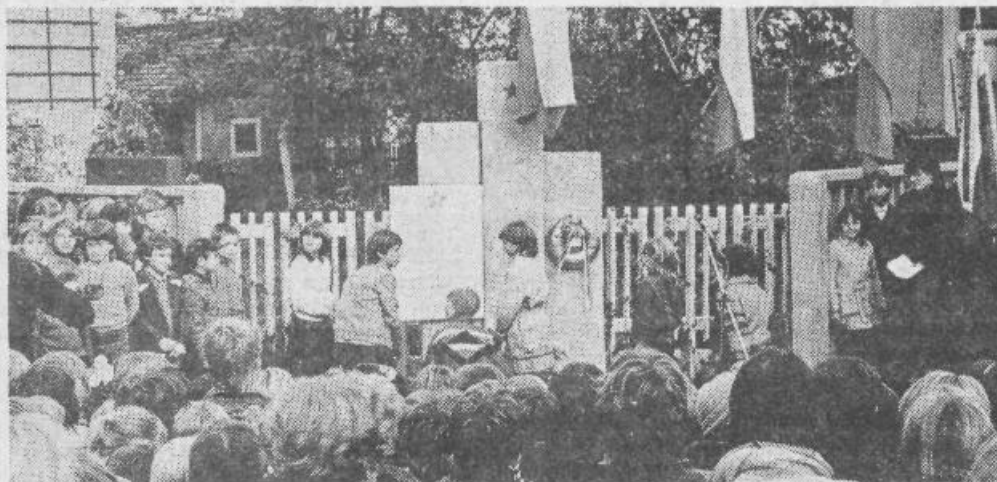
HČERKO RODILA V PARTIZANIH

Marija Humar je bila na srečanju s svojo hčerko Jožico. Obe sta nekaj posebnega. Marija Humar jo je rodila, ko je kot partizanka bila boji proti okupatorju. Šli so napadati sovražno postojanko na Belem griču nad Mokronovim. Bil je marec, zunaj mraz in sneg. Marija je hodila skupaj z Ančko Hafnerjevo. Ko sta se prebijali, je Marija padla v mrzel potok in takoj začutila, da nekaj ni v redu. Dobila je prezgodnje popadke. Komaj sta se še pravočasno privlekli do prvih hiš, kjer je Marija dva meseca prezgodaj povila svojo hčerko.

In kako se spominja prvega kongresa SPŽŽ? »Vse je bilo svečano. Skoraj tako lepo kot danes, ko se nam ni treba bati sovražnika, izdajalcev. Ženske smo si same s puško v rokah izbojevale enakopravnost. Zato je prav, da ta boj nadaljujejo mlajše,« je menila. »Morajo biti bolj agresivne in bojevitve; še posebno, ko gre za vodilne in vodstvene položaje, kjer so res samo za vzorec. Pa tudi moškim doma, predvsem svojim možem, naj ne strežejo noč in dan, ampak naj zahtevajo, da tudi oni gospodinjo in se ukvarjajo z vzgojo otrok,« je sklenila.

Neva Železnik

Borci obnovili spomenik Marjanu Majcnu

V KS Zg. Šiška so v okviru žalnih svečanosti 27. 10. 1983 odkrili obnovljen spomenik Marjanu Majcnu.

Obnova prvotne spominske plošče, posvečene Marjanu Majcnu, ki je padel 10. avgusta 1941 na vogalu Tugomerjeve in Strnenove ulice kot žrtev okupatorja in domačih izdajalcev, je bila zajeta v program obnove spomenikov NOB že v letu 1982.

Vsa obnovitvena dela je v mesecu septembru in oktobru 1983 izvedel predsednik komisije za spomeniško varstvo v KS Zg. Šiška tovariš Janez LOVIŠČEK, ki je s svojimi sodelavci vsestransko oplemenitil in dopolnil prvotno projektno zasnovo postavitve novega spomenika.

Primer iniciative krajevne skupnosti v KS Zg. Šiška in njenega predsednika za spomeniško var-

stvo je vsekakor zgleden primer, kako se lahko v okviru samoiniciativnosti, požrtvovalnosti in strokovne angažiranosti izvajajo tudi dela na področju obnavljanja in varstva spomenikov NOB. Z obnovljenim spomenikom pa je bil hkrati na dostojen način počaščen spomin na neustrašnega borca NOB in aktivista OF Marjana Majcna, ki je tako kot njegovi bratje Milan, Peter, Nikolaj, Ciril in Jožko, kot tudi oče in mati dal svoje življenje v boju proti okupatorju.

Svečanost pri obnovljenem spomeniku je potekala v četrtek 27. 10. 1983, ko so spomenik prevzeli predstavniki KS Zg. Šiška in pionirji ter mladinci OŠ Rihard Jakopič, v okviru svečanosti, ki so se je udeležili krajski KS Zg. Šiška in drugih krajevnih skupnosti ter predstavniki DPO občine in KS Zgornja Šiška.